



COVID-19 og Force Majeure i aftaleforhold



Hans Madsen
Partner, LL.M.



Nicolai Rothemejer Hansen
Advokat

Allerede nu, få uger efter det første tilfælde af COVID-19 blev konstateret i Europa, er et meget stort antal aftaler blevet misligholdt og annulleret på baggrund af den ekstraordinære situation i verdensamfundet.

Som altovervejende udgangspunkt kan en aftalepart gøre brug af sine aftalemæssige misligholdelsesbeføjelser, navnlig ophævelse og erstatning, hvis den anden aftalepart ikke opfylder sine forpligtelser i henhold til den indgåede aftale, eller hvis den anden aftalepart uretmæssigt annullerer eller suspenderer aftalen.

Ofte vil en misligholdende aftalepart undskylde misligholdelsen med, at det ikke er muligt at opfylde aftalen på grund af COVID-19 eller følgerne deraf. Samtidig argumenterer den misligholdende aftalepart for, at den ekstraordinære COVID-19-situation udgør en force majeure-hændelse, som fritager den misligholdende aftalepart fra ansvar.

Dette rejser særligt spørgsmålet om, hvorvidt COVID-19, og følgerne heraf, udgør force majeure, ligesom det særligt rejser spørgsmålet om, hvorvidt en aftalepart i enhver situation er ansvarsfri, hvis denne henviser til, at misligholdelsen skyldes COVID-19.

Hvad er force majeure, og udgør COVID-19 og følgerne force majeure?

Hvis aftalegrundlaget mellem aftaleparterne indeholder en standard force majeure-klausul, eller hvis aftalegrundlaget slet ikke indeholder bestemmelser om force majeure, kan den misligholdende aftalepart efter dansk ret være ansvarsfri, hvis følgende tre betingelser er opfyldt:

1. Misligholdelsen skyldes en uforudsigelig begivenhed uden for parternes kontrol (eksempelvis, krig, brand, indførselsforbud m.v.)

2. Begivenheden skal være uafværgelig
3. Begivenheden skal medføre, at det er umuligt for den misligholdende part at opfylde sine forpligtelser i henhold til aftalen

For aftaler, som er indgået før COVID-19-udbrudet, var/er COVID-19 følgerne en uforudsigelig begivenhed uden for parternes kontrol, og COVID-19 er også uafværgelig for en aftalepart. Det afgørende i vurderingen af ansvarsfriheden er herefter, om COVID-19 og de afledte følger konkret gør det umuligt for den misligholdende part at opfylde sin forpligtelse i henhold til aftalen.

Reglerne om force majeure gælder i udgangspunktet for både leverandøren og kunden, men den konkrete umulighedsbedømmelse er som regel forskellig.

Leverandøren kan ikke levere den bestilte ydelse

Selvom den ekstraordinære COVID-19-situation er indtrådt, medfører dette ikke automatisk, at en leverandør ikke kan levere den aftalte ydelse.

Hvis det fortsat er muligt om end dyrere eller mere besværligt for en leverandør at levere ydelsen, er leverandøren ikke fritaget for erstatningsansvar på grund af force majeure.

Det skal reelt være umuligt for leverandøren at levere den aftalte ydelse. Som et muligt eksempel kan umulighed foreligge, hvis leverandøren skal levere varer fra udlandet, og landegrænserne er lukkede for enhver form for transport. Det samme gælder, hvis en leverandør skal fremstille en vare, som forudsætter en komponent, der udelukkende findes eller produceres i udlandet.

Vigtigt er dog at være opmærksom på, at ansvarsfriheden ophører, så snart det igen er muligt for en leverandør at levere.

Kunden kan ikke betale eller ønsker ikke at modtage den bestilte ydelse

Det altovervejende udgangspunkt er, at manglende behov for en ydelse hos kunden, ikke udgør force majeure, og at kunden derfor ifalder ansvar, hvis kunden nægter at modtage en aftalt ydelse.

En kundes centrale forpligtelse er betalingsforpligtelsen. Derfor vil force majeure kun foreligge for kunden, hvis banksystemet sættes ud af kraft, eller hvis der vedtages betalingsrestriktioner.

Tabsbegrænsning

I tilfælde af, at en aftale annulleres eller suspenderes, i tilfælde hvor der ikke foreligger force majeure, har den ikke-misligholdende aftalepart en almindelig tabsbegrænsningspligt.

Tabsbegrænsningspligten indebærer, at den ikke-misligholdende part skal søge at reducere sit tab bedst muligt.

I tilfælde af, at leverandøren ikke kan eller vil levere, kan kunden forsøge at få tredjemand til at levere den aftalte ydelse, og kræve en eventuel prisdifference dækket hos den misligholdende part.

Hvis kunden ikke kan eller vil betale for eller aftage leverandørens ydelser, skal leverandøren forsøge at afsætte ydelsen til anden side, og i øvrigt minimere sine omkostninger mest muligt.

Regeringen har introduceret en lønkompensationsordning, hvor staten dækker op imod 90 % af lønmodtagernes løn. Sådanne tiltag kan være med til at skærpe leverandørens tabsbegrænsningspligt, idet dette kan spare leverandøren for omkostninger og således også det tab, leverandøren i udgangspunktet kan kræve erstattet af kunden.

Som kunde kan det derfor være relevant på et tidligt tidspunkt at meddele en leverandør, at den aftalte ydelse ikke vil blive aftaget, og samtidig opfordre leverandøren til at begrænse sit tab mest muligt. På den måde kan kunden begrænse sit erstatningsansvar, uanset om leverandøren følger kundens opfordring.

Fagområder	Finans, Retssager, voldgift & undersøgelser, International handel, regulatoriske og offentlige forhold
------------	--
